

אלא אמר: הרי היא שלי בביצה, ויכול לפדותה בביצה שהקדיש נפדה בכסף ובשוה כסף. אמר לו הגזבר לבעלים: הגעתיך [הרי היא שלך] באיסור או בביצה שאמרת! נמצא המקדיש מפסיד איסור [או ביצה לרבי יוסי] שחייב לתת להקדש כיון שהתחייב לפדותה, ושדהו עדיין לפניו שלא הועיל לו הקדשו להיפטר מהשדה.

גמרא:

שנינו במשנה: המקדיש שדהו בשעה וכו' אומרים לו פתח אתה ראשון.

ומקשינן: מדוע כתוב אומריין, שמשמע שמבקשים ממנו לפדותה?! והתניא בברייתא, שאפילו כופין את הבעלים לפתוח ראשון?

ומשנינן: מאי אומריין נמי שכתוב במשנה כופין! (3)

ואיבעית אימא: מעיקרא אומריין לבעלים, ואי צאית [שומע בקולנו] צאית! ואי לא שומע, כופין!

שנינו במשנה: אומרים לו פתח אתה ראשון שהבעלים נותנין חומש.

ותמהינן: מאי איריא שנותנת המשנה טעם שיפתחו ראשונה, משום שהבעלים נותנין חומש?! תיפוק ליה בלי טעם זה, אלא משום: דאידי דחביבא (4) עליה על הבעלים שהרי שלו היתה, טפי [מרבה] בפדינה יותר מאחר ופריק לה.

ועוד יש טעם אחר שיפתחו הבעלים, משום

נאמר דין חומש. ומוכח שם שדה אחוזה לא בטל, ולכן יש חומש.

3. הקשו התוספות, מדוע כאן כופים את הבעלים, ואילו בשאר המקומות שיש עדיפות כמו במצות פדיה שקודמת למצות עריפה וכו' לא כופים ורק כאן מצאנו שכופים את הבעלים? ותירצו התוספות, שכאן כופים מחשש תקלה, שמא יבואו אנשים למעול בהקדש אם לא יפדו אותו. ולפי זה, הכפיה היא לא משום המצוה, אלא מחשש צדדי של תקלה.

והשפת אמת כתב, שאם אין אחר שרוצה לפדות, מובן שכופים את הבעלים לפדות. כי אם לא תיפדה השדה נמצא שלא התקיימה מטרת ההקדש שלו לסייע בבדק הבית. ואמנם, אינו עובר בכל יחל, כיון שכבר נתן את השדה שהקדיש לגזבר. אבל אין כאן קיום מטרת ההקדש שלו, ולכן כופים אותו לפדות. אבל

כשיש אחרים שרוצים לפדות, מדוע כופים את הבעלים לפדות? ועל זה גם תירוץ התוספות, שמשום חשש תקלה לא יעזור, כיון שיש אחרים שיפדו.

והגר"א תירץ, שכאן כופים מפני שהבעלים מוסיפים חומש ויש רווח להקדש.

4. הקשה הגר"א, שזה לא יספיק באופן שהבעלים אומר עשרים והאחר אומר עשרים ואחד שנמצא שהאחר נותן יותר, ואז הבעלים קודמים רק מהטעם המבואר במשנה שהם מוסיפים חומש.

והרש"ש תמה, שהרי מטעם אידי דחביבא ליה אין סיבה שהבעלים יפתח ראשון, והמשנה הרי באה לומר שהבעלים פותח ראשון, וזה שהבעלים צריך לפתוח ראשון זה רק בגלל הטעם של חומש, כי הדין שאם הבעלים אומר בעשרים ואחר מוסיף לעשרים ואחד, הבעלים